

SOPIMUS KUMPPANUUDESTA ILOMANTSIN KUNNAN JA POHJOIS-KARJALAN BIOSFÄÄRIALUEEN VÄLILLÄ

Sopijaosapuolet

Pohjois-Karjalan biosfäärialue ja Ilomantsin kunta

Tausta

Pohjois-Karjalan biosfäärialue on puolueeton, alueellinen yhteistyöjärjestelmä ja kansainvälinen kestävä kehityksen mallialue. Biosfäärialueen ohjauksesta vastaa ohjausryhmä, jonka nimittää Pohjois-Karjalan ELY-keskus. Biosfäärialueeseen kuuluvat Lieksan kaupunki, Ilomantsin kunta ja Joensuun Tuupovaaran kaupunginosa, mutta biosfäärialuetoimintaa on koko maakunnassa. Yhteistyötä tehdään myös kansallisesti ja kansainvälisesti esim. hankkeissa.

Biosfäärialueet kuuluvat YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO:n maailmanlaajuiseen "Ihminen ja biosfääri" (Man and the Biosphere, MaB) -ohjelmaan. YK edustaa korkeinta mahdollista kansainvälistä asioiden käsittelyä ja päätäntä maapallolla. MaB-ohjelmaan pääsee vain pieni osa siihen hakeneista alueista. Hallitusten välisen MaB-ohjelman käytännön toiminta hoidetaan kunkin maan kansallisten päätösten kautta, mutta toiminnan tulee palvella kestävä kehityksen linjauksia. Pohjois-Karjalan biosfäärialue hyväksyttiin UNESCO:n ohjelmaan 1992. Biosfäärialueita on Suomessa vain kaksi (Saaristomeri ja Pohjois-Karjala) ja maailmassa 669 (2016).

Yhteistyön periaatteet ja tavoitteet

- Biosfäärialueen kumppanuusyhteistyön periaatteet ovat sitoutuminen yhdessä sovittuihin kestävä kehityksen tavoitteisiin sekä yhteistyö ja alueellinen toiminta, jossa otetaan huomioon biosfäärialueen erityispiirteet ja sen tarjoamat mahdollisuudet.
- Biosfäärialuetoiminnan tavoitteena on kehittää laajasti sovellettavia alueellisia toimintatapoja, jotka ottavat huomioon luonnon, talouden, kulttuurin ja yhteisöt sekä tuoda esille yhteisöjä ja toimijoita, jotka ovat kestävä kehityksen tekijöitä.
- Sopimus on mahdollistava: sen kautta etsitään kestävä kehityksen yhteistyön tapoja ja mahdollisuuksia kuten hankeyhteistyö, yrityskumppanuuksien edistäminen, markkinointi, viestintä ja näkyvyys.

Keskeiset yhteistyömuodot ja toiminnot

Biosfäärialueyhteistyö on sopusoinnussa Ilomantsin kunnan strategian, kunnan elinvoimaohjelman sekä kunnassa menossa olevien ja suunniteltujen hankkeiden ja toimien kanssa. Yhteistyö tukee kunnan toimien toteuttamista sekä edistää mm. maakunnan tavoitetta energiatehokkuudesta ja öljyvapaudesta.

Sopijaosapuolet ovat nostaneet yhteistyön keskeisiksi sisällöiksi *paikallisuuden, matkailun, tutkimukset ja selvitykset sekä globaaliasiat*, jotka vaikuttavat kaikkeen toimintaan (esim. ilmastonmuutos). Ilomantsin kunnan edustaja on mukana Pohjois-Karjalan biosfäärialueen ohjausryhmässä.

Elinvoimaohjelma

Ilomantsin kunnan elinvoimaohjelma nostaa esille mm. biotuotteet ja bioenergian. Kunnalla on pitkät perinteet bioalalla ja tulevaisuuden näkökulmana on perinteisten raaka-aineiden jalostusasteen nostaminen.

Ilomantsi on Hinku-kunta (Hinku = hiilineutraalit kunnat)

Hinku-kunnissa vähennetään ilmastopäästöjä lisäämällä uusiutuvan energian käyttöä ja parantamalla energiatehokkuutta sekä kannustetaan yrityksiä ja asukkaita ilmastotekoihin.

Biosfäärialueen kestävä kehityksen kumppanuusyrietykset

Ilomantsissa on useita biosfäärialueen kumppanuusyrietyksiä, joita yhdistää ympäristöasioiden huomioon ottaminen liiketoiminnassa ja sitoutuminen kestävä kehityksen tavoitteisiin ja niiden edistämiseen.

Hattuvaaran - Koidanvaaran ”kaivannaismaailma”

Hattuvaaran alueella on ollut historian aikana paljon kunnan ja biosfäärialueen yhteisiä kehittämiskohteita. Monipuolinen luonto ja kulttuurihistoria sekä niihin liittyvä maankäyttö luovat hyvät edellytykset yhteistyön jatkamiselle. Esimerkiksi kaivostoiminta on samanaikaisesti hyvin paikallista ja hyvin kansainvälistä.

Karhufestivaali ja sen oheistapahtumat

Karhu on Ilomantsin kunnan myyttinen tunnuseläin. Karhufestivaalilla yhdistyvät puun käyttö sekä monipuolinen matkailu- ja muu elinkeinotoiminta eläväksi kansanjuhaksi, jonka ytimessä on myös taide.

Parppeinvaaran runokylä ja museo, Möhkön ruukkimuseo ja arboretum, Hattuvaaran taistelijan talo sekä koko kunnan kulttuuri, historia ja Ilomantsin museosäätiö

Parppeinvaara on keskeinen karjalaisen kulttuurin keskus, joka kokoaa yhteen keskeiseen paikkaan ruokakulttuurin, kalevalaperinteen, eläinmaailman ja sotahistorian. Möhkön alueella kohtaavat ruukkiperinne ja monipuolinen kulttuuri-, kulttuurihistoria- ja luontotarjonta (mm. näyttämötaide, kuvataiteet, sotahistoria, Petkeljärven kansallispuisto). Ilomantsin museosäätiön hoitamat museot toimivat kulttuurin lisäksi myös monipuolisesti sosiaalisen kestävyden alalla ylläpitäessään perinteitä ja niihin liittyviä paikallisia rakenteita sekä osaamista.

Koitajoen planktonsiika

Koitajoki on planktonsiian kotipaikka ja Koitajoen siika on kansallisesti keskeinen kalalaji, sillä suurin osa Suomessa istutettavasta siicasta on Koitajoen planktonsiikakantaa. Yhteistyö Koitajoen hyväksi ylläpitää luonnonvaroja, paikallisia virkistysmahdollisuuksia sekä matkailua.

Hankeyhteistyö

Ilomantsi on monipuolisesti mukana suurissa hankkeissa (mm. LIFE IP Freshabit/Koitajoki) sekä niiden valmistelussa (NPA SHAPE – Sustainable Heritage Sites – Partnerships for

Ecotourism). Kunnan tavoitteena on mm Koitajoen nostaminen todelliseen arvoonsa mm. virkistyskäytön kautta. Joki yhdistää hyvin erilaisia luonnonalueita ja on kansainvälinen. Hankkeiden tavoitteet realisoituvat paikallisesti virkistyskäytön ja matkailun kautta.

Edunvalvonnan yhteistyö

Biosfäärialue on aktiivinen erityisesti ajankohtaisissa edunvalvonnan kysymyksissä, jotka ovat kunnan toimialaa laajempia (esim. Mekrijärven tutkimusaseman jatkokäyttö).

Yhteistyö konkreettisissa toimenpiteissä, hankkeissa, tapahtumissa jne.

Yritysyhteistyö ja sen edistäminen (mm. kumppanuustoimijat)

Fennoskandian vihreä vyöhyke

Fennoskandian vihreän vyöhykkeen maakunnallisella, kansallisella ja kansainvälisellä yhteistyöllä edistetään sekä alueen hyvää tilaa että sen kestäväää käyttöä

Biosfäärialueohjelman tunnukset ja niiden käyttö

Ilomantsin kunnalla on käyttöoikeus UNESCO/MaB logoon yhdessä biosfäärialuelogon kanssa yhteiseen toimintaan liittyvissä kohteissa ja toiminnoissa liitteen 1 mukaisesti.

Sopimuksen soveltaminen ja velvoitteet

Sopimus ei luo osapuolille taloudellisia velvoitteita tai sitoumuksia.

Sopimuksen perusteella kunnan konserniyhtiöillä on mahdollisuus tehdä erillinen sopimus Pohjois-Karjalan biosfäärialueen kanssa.

Ilomantsissa 20.6.2017

Ilomantsin kunta

Markku Lappalainen
kunnanjohtaja

.....

Pohjois-Karjalan Biosfäärialue

Paavo Pelkonen
ohjausryhmän
puheenjohtaja

Timo J. Hokkanen
koordinaattori